

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriul e de done ori in
septimana, mercuria si sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu
cu post'a in laintulu monarchiei
pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— In strainatate pe 1 anu 10 fl.
sau 22 franci; pe 6 luni 5 fl. sau
11 franci; — numeri singuratici se
dau cate cu 10 cr.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie sau linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare cate 7 cr., la adou'a si a
trei'a cate 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natiunile postei statului, adredate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 53.

Sibiu, 1/13 Iuliu 1878.

Anulu I.

Sarac'a Transilvania.

In Nr. 51 observaseam numai ca prin fuga, ca acuma, candu alegerile dietali sunt la usia, celui mai de frunte diariu ungurescu Pesti Naplo i s'a facutu mila de sarac'a Transilvania. Causele pentru care 'lu apuca' acea „mare mila,” se voru vedea mai la vale. Intr'aceea ne cadiu sub ochi inca si alta „mila” multu mai surprindietoria, adeca „mila” de autonomi'a calcata a Transilvaniei. Ati fi mai creditu vreodata, ca pe diariulu ministeriale „Kelet” din Clusiu se'lu dora asia amaru de acea autonomia, catu in Nr. 152 din 6 Iuliu a. c. se'i dedice primulu seu subscrisu de colaboratorulu principale Iustus? Ei, bine, s'a intemplat si acestu lucru in acelu „Kelet,” care in primaver'a trecuta declarase pe redactorulu „Observatoriulu” matoru de cas'a nebuniloru, pentru-ca elu a cutediatu a incuviintia atitudinea acelu magnati din Transilvani'a, carii mai au curagiulu de a lucra pentru acea autonomia; era dupace din partea nostra i se dete respunsulu ce'lu meritá, in Nr. seu 94 din 25 Aprile, rapedindu-se asupra lui cu furia, ilu insulta cu epitetulu de „nerusinat,” scriendu'i numele intr'unu singuru articlu de 9 (noue) ori; ii facu inse si onorea cu totulu neasteptata, ca se puna in aceeasi cathegoria cu Baritiu pe illustrii domni Alesandru Kispál, pe br. Albert Bánffy cu toti compatriotii sei magnati dela „Ébredés,” apoi si pe dlu Carolu Wolff dela „S. D. Tageblatt,” era in fine la trei insi, Baritiu G., Kispál S. si C. Wolff le da titulu botanicu de Trifolium pratense. Mare dreptu avuse acelu latinu care a disu mai antaiu: Nihil mirari. Intru adeveru esperienti'a ne-au invetiatu si pe noi, ca se nu ne mai miramu de nimicu.

Dara se vedemu ce lipsesce Transilvaniei mai antaiu dupa candidatulu la ministeriu „Pesti Naplo” si apoi dupa ministerialulu „Kelet,” pentru ca se cunoscem, ca deca s'aru implini tote acele dorintie ale lor, atunci aru mai lipsi forte pucinu din autonomi'a Transilvaniei. D.br. Ivoriu Kaas, redactorulu en chef dela P. N. afla, ca de 10 ani incoc in „sarac'a Transilvania” nu vedi de catu palaturi ruinate, care nu se mai potu nici repara; agrii si fenatiale impartite si sfasiate in faliore anguste, in catu nefericitii proprietari abia le mai potu afla p'intre celelalte; vite in mai multe tienuturi abia au mai remasu; dela pucinele oi cate se mai afla in tiara,

lan'a este venduta pe oie, inainte de a o tunde; mus-tulu se vende pre candu viele inca nici n'au infrunditu bene; sarea, un'a din bogatiile principali ale tieiei, este focu de scumpa. Obligatiunile urbariali (bonuri rurali) au disparutu cu totulu din manile proprietariloru; immensele cantitati de scule de aur si argentu cate se afla pe la mai multe mii de familii, au ajunsu de multu in strainatate ca antice si raritati pe la speculanti si museuri, ori topite si prefacute in moneta, era ele la stare de cersitoria. Calile ferate care trecu prin Transilvani'a au ajunsu in fundatura, de unde nu mai potu esi. Industria tieiei si comerciulu ei inge-nunchiate cu totulu isi cauta scapare intr'alte tieri.

Dara aceste impregiurari descrise cu atata doiosia de d. baronu pentru noi, suntemu prea de-dati ale audi; de aceea ne sunt multu mai intere-sante urmatóriele apretiari ale sale, precumu; ca guvernulu si dietei nu i-a pasatu pana acumu ni-micu de Transilvani'a, care fu tractata ca o pro-vincia perduta (veszett provincia). Dara ce se le pese acestora, candu ungurenii spunu acuma curatu, ca ei nu cunosc nimicu din Transilvani'a. Poi dara cui se-i pese de aceta „saraca Transilvani'a.” Se le pese ardeleniloru cari locuescu in trena, dice dlu Bronu, adauge inse cu sarcasmu amaru, ca ardelenii carii se duc la B.-Pesta si se amesteca cu magnatii si capitalistii Ungariei, sunt multu mai falosi decatu se 'si descopere saraci'a, se incerca a imita pe cea, si din ce erau saraci, devinu cer-sitori. Dara cine e de vina ca relatiunile de pro-prietate in Transilvani'a nici pana in dio'a de astadi nu s'au regulatu? Ore inse cei 75 deputati alesi din Transilvani'a la diet'a Pestei ce au fa-cutu ei in acesti 10 ani in interesulu tieiei lor? Dupa „P. N.” nimicu. Si pentrece asia mare nimicu? „P. N.” ni-o spune clasificandu pe deputati in 4 categorii: 1. gubernamentali, carii siedu acolo regulatu si votedia orbesce cu orice-ce gubernu; 2. deputati carii siedu regulatu a casa si se duc numai chiamati ca la porunca; 3. nationali (sasii), cari 'si vedu numai de in-teresele natiunei lor; 4. de cei importati seu cumu li se dice, de contrabanda, venetici din alta tiara, cari nu cunoscu nimicu din Transilvani'a si i-si vedu numai de interesele lor. Aci br. Kaas ar fi mai potutu adage fara picu de mustrare a consciintiei, ca unii din deputati venetici, importati,

dupace au fostu alesi de catra „ardelenii cei prosti,” la diverse ocaсии au votatu spre reulu celu mai mare alu acestei tieri si si-au batutu jocu chiaru de alegatorii lor.

Se trecemu la „Kelet”. Dupa acestu diariu deputatii din Transilvani'a cu ocasieme alegeriloru tienu ce e dreptu, uneori cate o conferentia separata, dara asia de blandoca si somnurosa, in catu ea mai pe urma adorme cumu se cade, era deca casca gur'a vreodata in B.-Pesta, atunci ungurenii le batu nasulu dicundu-le, ca ei voru totu placente copte extra. Ungurenii aru trebui se cunosca odata, ca o tiera muntosa ca Transilvani'a nici-de cumu nu se pote guberná cu legi facute in Ungari'a. Asia intre altele, important'a lege de commassatiune, legea de paduritu, legea pentru servitori si chiaru legea comunale din Ungari'a nu platescu mai nimicu pentru Transilvani'a. Dupa „Kelet” aru trebui se scia ungurenii, ca Transilvani'a inca si sub dinasti'a lui Arpad fusese gubernata prin voivodi separatu, i-si avuse contitutiunea propria speciale; si apoi tocma de n'aru fi fostu asia pana in seculu alu XVI-lea, aceta tiara avuse in unu periodu de alti 300 de ani esistenti'a sa de tiara autonoma sepa-rata, din care au resultatu multime de raporturi speciali. Tocma inse de n'aru fi intrevenitu inca si acelu lungu periodu de independentia, insasi natur'a tieiei cere administratiune separata. Au nu vedeti voi, ca chiaru si in Prussia cea rigoroasa unele pro-vincii se administra prin comissarii guberniali, pen-truca asia cere natur'a provinciei. Inse tote aceste adeveruri le spunemu in Ungari'a la urechi surde; ungurenii nu voru se audia de suferintiele Transil-vaniei si ne scotu ochii necurmatu cu „interesele generali ale tieiei.” — De aci incolo chiaru si acelu „K.” tiene o lectiune forte seriösa deputati-loru ardeleni si pretinde, ca celu pucinu astadata cei 75 deputati, carii voru fi alesi din Transilvani'a, se fia obligati a se interesa de afacerile acestei tieri, a si prepará programa pentru Transilvani'a (er-délyrészi programmot) a-si mai cascá gur'a in dieta, seu cumu amu dice pe romanesce, a nu se porta acolo ca „mutulu calusieriloru.” In fine „K.” roga pe alegatorii din Transilvani'a in numele Ceriului, ca se nu se mai injosesca si degrade prin alegere de deputati totu numai cu respectu la interesele familiari.

Pana aci „Kelet.” Chiamamu de martori pe

Foisiór'a „Observatoriului”.

Ros'a din Caucasu.

Poema dramatica de Rudolf Gottschall tradusa in prosa.

(2 Continuare.)

Scen'a a patra.

Saren'a singura.

Eata-me standu aicea ca si una antilopa pe stanca, de asupr'a abisului, — si nu me pocu decide! Gigan-ticu castelu de stanci alu Caucasulu cu mandrele'ti turnuri, cu zidurile'ti curmedisie, unde sera arde foculu pe altare maretie redicate de man'a lui Allah — eu nu pocu se me despartiu de tine, care esti patri'a sufletulu meu! Din acele isvóre ale codriloru inalti amu sorbitu prim'a beutura a vietiei mele; martoru nalu vi-suriloru mele au fostu Casbeculu si Elborulu mi-au fostu doic'a. Uraganulu, care tramite lavinele in siesu, 'mi au cantatu selbaticulu seu canteu de leganu, sbur-daticulu fiiu alu muntiloru, cataractulu, care se resto-golesce preste coline spumegandu in adencime, fura sórelui splendorea coloriloru sale si intindea sute de curcubeie fugaci pe deasupra undelor saltande si apoi sfarimate le arunca in adencime. Musica a uraganului, a isvóreloru si a riuriloru — cumu asiu putea trai fara ca se te mai audiu? Si pe tine fidelulu meu fugariu, pe tine se te parasescu? Melancolicu me priveau brunii tei ochi, candu odineora man'a mea 'ti intindea nutre-tiulu; de si 'ti netediámu mandr'a ta coma, tu scuturai din capu. Tie despartirea 'ti causedia durere. Tu o sciai mai nainte inca si decatu mine. Tu te-ai prapadi in nordulu sterpu, unde numai ghiatia se preface in munti si unde traiescu acei ómeni reci si bruti, cari aducu suferintie preste noi. Dara pocu eu se remai? Niciodata! Vai mie! Sierpele 'si redica hidosulu capu, spiritele rele 'mi siuera in urechi: Vai! tu ai pecatuitu pentru ca tu iubesci pe inamicu! Tatalu si fratii

mei me blastema! Mam'a mea mórtá se redica din mormentu, me amenintia cu canciarulu si 'mi dice: Blastemata se fia fiica, ce 'si tradedia poporulu! Si apoi vine Aslan si 'mi striga: Tradatore! Vai mie ca amu potutu se me apropiu odinóra de tine iubindute: 'mi cautu mórtá, pentru ca se espiediu aceta infamia. De péru me térescu inaintea profetulu sántu alu poporulu nostru: Eata-o, aceea care iubesc pe veneticu! Pe capulu ei cadia tote lacrimel mamelor si veduveloru nóstre, pe capulu ei sangele ce au cursu la Drago si suspinele de mórtá ale tuturor Uzdiloru nobili, cari au cadiutu pentru poporulu pe care ea l'a vendutu! — Sunt eu ore atátu de infama si de insultata? Aratati 'mi oglind'a se 'mi vediu chipulu — voi fugiti de mine cu oróre — si Mollak-ulu in campulu sacru 'si acopere capulu inaintea mea! Pocu eu inse face altcumu? O ucideti-me. Eu iubescu pe acelu barbatu, eu trebue se 'lu iubescu! Saltandu de placere asemenea marei, care saluta sórele, si campulu de lauri, care saluta aurora, totu asia l'amu salutat eu candu ilu zarira ochii mei si 'i cadiu in bracia ca mirés'a lui! Elu me duce cu sine, me rapesce, si eu ilu urmediu, pre-cumu plangendu urmedia copilulu mamei sale. Me duc afara se 'ti consacru ultim'a mea lacrima tie santa si scump'a mea tiara care m'ai nascutu! Eu sunt pierduta pentru mine, — si Allah se se indure de amendoua! (Voiesce se ésa.)

Scen'a a cincea.

Aslan inbracatu intr'o burca rusésca. Sarem'a.

Aslan. Sarema!

Sarem'a. Ce voce s'aude!

Aslan. Me cunosti?

Sarem'a. Se pote, Aslan? Ha, resbunatorii se apropie! Victim'a este gata — voiesci se me omori? Eu nu tremuru — amu meritatu mórtá.

Aslan. Eu viu ca se te previnu si se te scapu.

Sarem'a. Tu? Se me scapi pe mine?

Aslan. Pe tine, Sarem'a, da!

Sarem'a. Tu te joci cu vieti'a ta?

Aslan. Da, pentru ca te iubescu!

Sarema. Fratele meu, Aslan — Aslan, o fra-tele meu! Tu nu me blastemi?

Aslan. Binecuvantarea mea pe capulu teu! Dara curendu urmedia'mi!

Sarem'a. Unde, in ce parte?

Aslan. Inca in nóptea aceta spad'a profetulu va lovi capetele inamiciloru, sei si fortulu acesta se va preface in cenusie. Totulu este gata!

Sarem'a. Ce trebue se audiu?

Aslan. Acolo in acea infundatura a valei stau calaretilu — pe inaltimi venatorii sei. Unu semnu — si din o mie de ascundietori mórtá se va arunca asupra victimelor sale. Pentru aceea urmedia mi. Ia aceta burca cu care vei insiela tote sentinelele. Ieri ascunsi in tufisii amu aflu dela doué sentinele lim-bute, care 'si petreceau la intunerecu, losinc'a Russiloru. — Gáteste'ti calulu si mergi pana la podu, unde stau te voi astepta; acolo se va afla si calulu meu si vomu fugi ca ventulu impreuna la ai nostri!

Sarem'a. De si te vediu, inse nu te pricepu — tu pe care eu l'amu parasitu, vine se me scape si cutezi se intri in pester'a inamiciloru tei? O, fugi, departedia-te de aici, fiindu-ca ei te voru sfasia!

Aslan. Nu plecu fara tine. Te privescu si éra si te privescu! De multu, de multu nu te-amu veditu! Acuma inse ochii mei se imbata de frumsetia ta. Vinulu de Cochetu nu spumega cu multa placere in cornulu antilopei. Lasa-me se stau aicea, ca acela care dupa multe dile lipsite de sóre privesce la elu cu ochii ne-clintiti, de si in stralucirea lui sirmanii sei ochi orbescu.

Sarem'a. 'Mi reamintescu tempurile trecute, Aslane!

Aslan. Vino incaleca'ti calulu! Aici te ame-nintia peirea!

Sarem'a. Pe tine te amenintia in fia-ce momentu.

Aslan. Ce mi e buna viati'a mea pre langa a ta Sarem'a? O lumina ratacita, care pribegedia in de-sertu; era tu esti o stea pe ceriulu inaltu!

toti compatriotii nostrii barbati seriosi si de onore, că se marturisesca, deca noi acești insultati de passivisti lenesi, amu cerutu altuceva că conditiuni ale autonomiei, decât a ceea ce pretindu acumu chiaru magiarii, si bunu e Ddieu, preste cătiva ani voru intrece pe romani cu pretensiunile lor relative la autonomi'a Transilvaniei, pentru care noi astadi suntemu persecutati amaru, inferati de dacoromanisti, care la ei este sinonimu ca tradatori, amerintiati cu processe criminale si in casulu celu mai bunu cu cas'a smintitiloru. Amu mai potea cita si alte diarie magiare, buna-ora pe Közvélemény, care astadi suspina dupa autonomi'a acestei tieri; ne veti dice in sa, că ei facu numai reclame cu vaieraturile lor, pentru că se 'si castige popularitate celu pucinu momentana si se fia alesi. Nu cautamu dupa secretele lor motive, ci constatamu numai fapt'a puru si simplu, că ei amerintia pe ungureni cu autonomi'a Transilvaniei, la care nu aru fi trebuit se renuntie niciodata.

Transilvania.

Sibiu, 1/13 Iuliu. Dupa diece ani de blastemu face bine sufletelor nostre, că se mai ajungemu si unele dile, deca nu de bucuria deplina, celu pucinu de consolatiune si de intarire in credinti'a viitoriului.

Duminea in 7 Iuliu cătiva óspeti invitati dela Sibiu la vecin'a comuna Resinari avura oca siune se asiste din nou la una din acelea serbari, care considerate din punctu de vedere alu economiei nationale, merita tota atentiunea si totu respectulu. Acea serbare fu aniversari'a de diece ani, de candu bravii resinarieni isi infintiasera casa de economii si anticipatiuni (Spar- und Vorschussverein), antaiulu institutu de bani in Transilvania, infintiatu intr'o comuna romanesca exclusivu cu fonduri adunate dela membrii comunei, esemplu prea demnu de imitatu si de recomandatu la tote acelea comune, care se afla in positiune si intre impregiurari cá Resinari. Emancipata de nou prin man'a tare si braciulu inaltu alu memoritoriului inperatu Iosifu II. din sierbitutea in care fusese inpinsa dupa lupte seculare, membrii acestei comune muntene spoliati de teritoriulu lor dela siesu, s'au aruncatu dupa exemplulu protoparintiloru pe economi'a de munte, de vite in Romani'a si pe comerci cu producte. Urmele activitatiei lor de di si nópte se cunosc indata ce ai intratu in comuna. Ómeni bine nutriti si inbracati, partea cea mai mare a locuintielor construite din materialu solidu, câteva strade si multime de curti ale caselor pardosite cu pétra, cumu nu vei vedea in nici-unu orasiu, de es. ungurescu cu acelasu numeru de locuitori, adeca dela 5000 până la 6000 mii de suflete; doue biserice, una vechia, pe alu carei locu fusese alt'a stravechia, dela care s'a pastratu anulu 420, alta mai noua, din cele mai mari romanesce in Transilvania, ambele gr. resaritene, si a trei'a mai mica gr. catholica; edificiu de scóle ridicatu inca dela 1836 pentru 5 clase, casa comunala, ospetaria noua, care ar potea figura in

piati'a oricarui orasiu. Dada ceea ce face mai mare onóre acelei comune este surprindietoriulu numeru de barbati trecuti prin scóle si esiti de a supra in diverse ramuri ale vietiei publice. in cleru, in ramur'a juridica, in óste, in medicina, comerci etc.; pe langa aceea, parte mare din locuitori seiu citi, scrie si computa, éra o frunte din tressii au studiatu la gimnasiun si scóle reali ori comerciali. In una comuna asia de respectabila era lucru prea naturale, ca in fine se se simtia si necesitatea unui institutu locale de bani, care s'a si infintiatu spre a prospera pentru totudeauna. Modesti'a fundatoriloru aceluia nu ne permite a'i numi; fia de ajunsu a observa, că avuramu marea placere de a le face cunoscinti'a la mes'a mai multu decâtu frugale, ce s'a datu in acea di la dn. presidente alu comitetului reuniunei. —

Marti in 9 se tienu aici in Sibiu una siedintia a membriloru din consiliulu municipale si totuodata alegatori, de nationalitate romana, in care se decise, precumu vediuramu in Nr. preced., conchiamarea unei conferentie electorale din tota tier'a fóra nici o distinctiune de colóre politica. S'a luat acelu concludu că de urgentia cu atatu mai virtosu, că dupa informatiuni autentice, clubulu din Clusiu alu membriloru romani, activu, disciplinatu si exercitatu in ale politice, tienuse mai de inainte conferentia electorale, carui apoi ii urmara alte cluburi in alte 6 cercuri electorali asia, in cātu acumu acelea seiu ce voiescu si pentru-ce voiescu. Nu ne indoimu, că convocarea de dato 9 Iuliu esita din conferenti'a electorale dela Sibiu, adressata către toti compatriotii de nationalitate romana, cāti se seiu pe sine in posesiunea dreptului electorale pe temeiulu listelor respective, va indemna pe fiacare, că se nu'si pregete intru nimicu a'si mai trage inca si acumu a patr'a óra in 10 ani, computu strinsu cu consciinti'a sa de romanu si totuodata de fiu alu patriei, de contribuentu cu avere materiale si cu sange, deca immens'a maiortate a locuitoriloru acestui m. principate va fi meritatu vreodata in una mie de ani, séu si numai in acesti 30 ori in acesti 10 ani, că se'i fia confiscatu nu numai dreptulu seu electorale datu dela insusi Ddieu, ci si tote drepturile nationale si drepturile acestei tieri; éra cei carii nici până in diu'a de astadi nu voru fi avendu nici o idea despre importantia suprema a acestoru drepturi si nici chiaru de propri'a demnitate personale cá omu, acela se 'si ia celu pucinu ostentel'a că se le invetie din preainalt'a diploma dela 20 Octobre 1860, din rescriptele dela 1861 si mai virtosu din cele dela 1863 et 1864, care tote voru remanea conservate in istori'a Transilvaniei cá nisce pilastrii mai tari cá de bronzu. In fine, acela care simtindu-se mortu de fóme cá Esau, se vede strimtoratu a'si vinde dreptulu seu pe unu blidu de linte, vendiasi-lu; dara drepturile altora se nu cutedie a le trafica.

Intru altele, noi carii cunóscemu actitudinea

si tienut'a demna a barbatiloru natiunei nostre din alte adunari si conferentie numeroase, nationale si politice, dela 1848 si până in dio'a de astadi, nu potemu se ne indoimu, că si conferenti'a din 8/20 Iuliu, ori-cātu ar fi ea de numeroasa, va decurge in ordine si cu tota gravitatea propria barbatiloru de cultura superiora intelectuale si morale; că-ci ori-ce diferentie de opiniuni politice aru potea se se desvólte, nici-unii nu vomu uita, că tolerantia in politica trebuie se fia considerata cá nota caracteristica a civilizatiunei moderne. —

Constituirea sectiuniloru scientifice ale asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. In 10 Iuliu ajunseramu că se vedemu odata infintiate si acelea sectiuni, prevediute cu 17 ani mai inainte in statutele asociatiunei confirmate de către Maies. Sa Monarchulu in a. 1861. Nu este aci loculu a numera pedecel si calamitatile câte s'au oppusu infintiarei acelor sectiuni in o serie de ani si chiaru din anulu trecut, până acumu; voru afla inse si ele vreunu ánghiuletiu in istori'a civilizatiunei nostre, si inca cu adaosu, că era timpulu supremu, că dupace suntemu cotiti la o parte din multe alte terenuri ale activitatiei omenesci, nationale si patriotice, se ne aruncamu cu tote poterile pe cultivarea scientieloru; cá dóra astadi, aici in Europ'a, nu se va afla nimeni, care se cutedie a plesni civilizatiunea in facia intr'unu modu, precumu de aci inainte nu se va potea intempla nici in Turci'a.

Afara de membrii din locu in scrisi la sectiuni au participatu la interesant'a constituire si altii din afara, anume dela vecinulu Blasiu, dela Clusiu, Gherl'a, Temisiór'a, Nasaudu etc. Pe la 10 óre se deschise prin Dn. presidente Tim. Cipariu una siedintia extraordinaria a comitetului, cercetata fórté bine, in care se pertractara diverse cestiuni, anume unele relative la tienerea adunarei generale in Siemleu la 4 Augustu n. Dupa comitetu se intrunira membrii presenti ai sectiuniloru in siedintia comuna, care fu deschisa totu prin Dn. presidente alu asociatiunei, conformu regulamentului. Dupa acésta membrii se desfacura in sectiuni spre a se constitui fiacare pentru trei ani urmatori, pe langa conducerea presiedentiloru alesi de către adunarea generale din a. tr. dd. Cipariu, dr. P. Vasiciu, G. Baritiu. In sectiunea philologica se alesera: dn. protopopu Ioanu Popescu de v. presidente, dn. profesor I. M. Moldovaru, secretariu; in sectiunea sciintieloru naturali v. presidente dn. D. P. Barceanu, secretariu dn. E. Brote; in cea istorica v. presidente dr. Hodosiu, secretariu protosingelu Ilariu Puscariu.

Dupa constituire se deschisera conversatiuni interesante in fiacare sectiune, mai multu cá in familia, in cea mai buna intelegere, éra pela 1 1/2 óra siedintiele se inchisera, dupa care escl. sa Dn. Archiepiscopu si Mitropolitu binevoí a intruni la mes'a sa cătiva dintre dnii membrii esteri.

Dela congresulu europénu.

Nu vomu inregistra astadata mai multu, decâtu numai scirea ce se pare a fi positiva, că adeca congresulu isi terminá bine reu lucrarile sale fatali, in cātu documentulu se va potea subserie astadi in 1/13 Iuliu, la 1 luna dela deschiderea lui, prin urmare că lumea va cunósce preste câteva dile tote decisiunile acelu areopagu in forma anthentica si va fi in stare se judece in deplina cunoscintia de lucruri. A reproduce opiniunile si comentariile câte s'au vediutu până acumu despre lucrarile congresului, nu ne mai pote folosi. Fia de ajunsu a observa, că din câte 100 de diarie din cele mai renumite, abia vei da preste doua trei, care se fia indestulate cu rezultatele câte sunt cunoscute mai multu séu mai pucinu dela congresu. Cele mai multe diarie mari, ba poti dice cá mai tota press'a européna (afara de cea subventionata grosu, numita si press'a reptiliiloru, sierpi, siópirle etc.) este in deplinu acordu, că in congresulu dela Berolinu nu a dominatu nici o dreptate, ci numai forti'a, dreptulu pumnului, bravur'a si bravad'a celor mari si tari contra celor mici si nepotintiosi, cá Russiei i s'a facutu pe voia in cele mai multe puncte, că-ci tractatulu de St. Stefanu abia a fostu modificatu ici coela intr'unu modu, că se nu dóra pe Rusi'a; că-ci Angli'a 'i facu concessiuni in punctele cele mai delicate; fiirese că'i facu, dupa ce cabinetulu din Londr'a sciuse se 'si asigure interesele sale pe sub mana intru ascunsu prin:

Tractatulu anglo-turcescu

care veni preste diplomati si nediplomati nu cá apa ghiaciósa, ci cá apa ferbinte si oparitória;

Sarem'a. Tu cu scii ce voiesci se faci; — pe mine vrei se me scapi? Dara scii tu cine sunt eu? O femeia necredintiósa, care se resfatia in amorulu inamiciloru vostri; femeia principelui russescu; — sufletulu meu este alu Tiarului si ánim'a mea falsa nu mai are nici-o palpitare pentru voi.

Aslan. Oh, Sarem'a, nu dice acésta!

Sarem'a. Eu nu te iubescu. Ce cauti tu aicea? Precumu viti'a de via 'si intinde verdile sale ramurele in giurulu smochinului, asia si ánim'a mea cuprinde pe barbatulu streinu, totu asia de strinsu si nedespartibilu.

Aslan. Amorul vine din ceru cá rón'a preste nópte; amorulu adie cá profumulu de rose din gradinile fermecate ale Sirei — rón'a trebuie se cadia si profumulu trebuie se adie! Eu nu voiescu se 'ti rapescu amorulu teu, ci numai se te scapu din torturile mortii din midiloculu tuturoru acelor pericole apropiate si amenintátore, care in curendu voru prefaca acésta tabera in cenusie!

Sarem'a. Pentru-ce voiesci tu se me scapi? Pentru-cá se induru tormente. — Voiesci tu amagitule, se me duci la ai mei, ca se me intempine cu o primire rusmatóri'a?

Aslan. Fii liniscita, Sarem'a, eu te voiu apara! Nu se va apropia nici unulu de tine, din aceia cari 'ti voiescu reulu.

Sarem'a. Cumu se 'ti multiamescu? — Oh, tu esti fidelu si bunu, si precumu isvorulu ese din pietrile stancei, asia curgu curate tote cuvintele din sufletulu teu! Inse cá se 'ti urmediu, acésta nu o pocu face. Allah se 'mi fia martoru. Eu voiu participa la pericolulu ce amenintia pe adoratul meu iubit. Dara Aslane, deca me iubesci, asculta 'mi rogarea! Candu te vei apropia cu sét'a ta, crutia, te rogu, viati'a principelui Cericof! Aparalu cá pe unu óspetu, care in colib'a ta se bucura de protectiunea ospitalitati.

Aslan. Pe principele russescu?

Sarem'a. O intinde braciulu teu asupra lui cá si preste mine — cá pieptulu seu se nu fia lovit de

vreo sagéta ratacita, de vre unu pumnalu séu de vreo spada! Tu me iubesci, Aslane? Probédia'ti amorulu! Ti voiu fi recunosctóre cātu voiu trai, cá unui frate, si te voiu inchide in ánim'a mea. 'Mi promiti? Promite 'mi.

Aslan. Este infamu se crutie cineva pe inamiculu seu, candu Allah ni'lu da in mana! Din fia-care pestere inverdita a Elborului, din fia-care unda a Cubanului se radica o umbra sangeranda care reclama resbunare! Asemenea unei furtune mugescu preste vali sufletele fratiloru morti, pe cari 'iau' ucisu inamiculu! Ii vediu ingenunchiendu pe colinele stánciloru; strigare lor de lupta resuna in selbataci'a noptii: Radicati-ve, fii ai muntiloru! Rostogoliti-ve asemenea lavinelor si sfarimati pe inpilatori!

Sarem'a. Mantuiesce pe Cericof — te rogu cu lacrimile in ochi!

Aslan. Infami'a preste capulu meu! o voiu indura pentru tine; — stralucirea ochiloru tei me subjuga cu o putere neresistibila, si sufletulu meu este legatu de manile tale! Lu voiu scapa, deca voiu potea! Pentru tine voiu brava chiaru mórtéa, — voiu brava chiaru infami'a — pentru-cá esista unu midilocu fórté espeditivu spre a scapa de rusine!

Sarem'a. Íti multiamescu — Oh, in apele cristaline ale muntiloru ceriulu nu se oglindédia mai puru ca in ochii tei!

Aslan. Eu me voiu arunca asupra cortului acestuia si voiu pune man'a pe principe, deca 'mi va succede! Sarem'a! in foculu luptei scaparea este grea! In nóptea óbscura ochiulu cauta indesiurtu! Acuma inse te pocu scapa! Vino, vino! Urmédia 'mi si 'ti juru, Sarem'a, cá inca in nóptea acésta 'ti voiu aduce la ai nostri pe adoratul meu iubit — cu viatia si siguru subtu protectiunea mea; 'ti-o juru pe tatalu profetului — si de nu, se me ingrópe cu capulu spre Meca; si candu preste mormentulu meu se va audi cadiendu ultim'a puscatura, atunci, Sarem'a, cugeta la mine si me plangi!

(Va urma).

căci adecă existenți'a aceluî tractatu, despre care atinseserăm în Nr. preced. numai pe scurtu, este acumu adevărta pe deplinu, éra amar'a pacalitura e simțita și marturisita de tóta lumea, totu-odata admirata și genial'a politica a barbatiloru de statu din Angli'a, care de aci în înainte póte fi considerata, déca nu cá dómna suverana, în totu casulu înse ca protectorea și póte chiaru mostenitóri'a Turciei europene dela Dardanele până la Eufratu și până la marea persica și marea rosiia. Gibraltarul între Spani'a și Afric'a, Malt'a în capulu Italiei canalulu Suez, ca totu atâtea statuni în marea mediterana, se mai adaosera cu una minunata, adecă insul'a Cipru. Puterea gigantică a Britaniei pune pe poporulu ei în stare de a monopolisa totu comerciulu mariloru europene.

Romania.

Bucuresci, 10 Iuliu n. Situațiunea noastră trebe se fia astadi din cele mai grele între tote prin câte a trecut patri'a noastră dela 1821 încóce. Se cunósce acésta și din impregiurarea, că chiaru unele din organele oposițiunei conservative indemna pe partide cá se'si moderedie limbagiulu celu inversunatu. Asia „Pressa“ din 27 Iun. st. v. dice:

Nici-odata, nici într'o epoca a istoriei nóstre, nu amu avutu, póte, trebuintia, ca acumu, de mai multu calmu, tactu, liniste și prudentia.

Conjuram pe toti Romanii, pe toti confratii nostri în diaristica, de ori-ce colóre, se nu dea cursu exploșiunei simtiementelor loru de nemultiamire în faci'a rezultatulu congresulu dela Berolinu, se liniscésca spiritele, în locu se le atție, si se asculte numai de vocea ratiunei, care trebuie sa fia singurulu nostru conducatoru în circumstatiile de facia.

Sa nu se uite ca, o conduita, unu pasu nesocotitu din partea noastră, póte compromite, pentru totu-deauna, fiitorulu nostru, cele mai vitale interese ale nóstre.

Sa continuam dar a fi calmi, prudenti, si a face pe fia-care se se patrundia ca, ori-ce felu de agitatiune, ori-ce felu de manifestatiune, în momentele de facia nu aru putea conveni de cătu celoru ce aru dori reulu nostru. Regretam din sufletu limbagiulu violentu, ardentu, provocatoru, ce unele diare au tienutu dilele acestea etc.

În 7 Iuliu ser'a dd. Brateanu și Cogalniceanu sosira în capitala. În 8 s'au tienutu consiliu de ministrii și s'a cerutu intrunirea ambelor camere în siedintia comuna, ceea ce se si întemplă în 10 Iuliu n. Între acestea, cu privire la faimele respandite prin diarie citimu în Romanulu urmatoriile informatiuni prea interesante:

Diarulu „Noua pressa libera“ publica în unulu din ultimele sale numere o corespondentia din Bucuresci, atātu de nedrépta, atātu de neintemeiata și atātu de ofensatóre pentru Domnulu Romaniei, în cătu chiaru a reproduce ore-care parti din acea corespondentia, spre a le combate, este a fi pucinu condescendentu către Capulu statului.

Ne vomu margini a spune, ca corespondentulu fóiiei vienezese cauta a arunca asupra Domnitoriului responsabilitatea retrocedarii Basarabiei, si pretinde ca întru acésta aru fi urmatu politic'a ce i-s'aru fi dictatu de la Berolinu.

A protesta cu indignare, în contra acestei odióse acusari, este a da o atentiune nemeritata unor asertiuni de o culpabila usúrintia.

Toti Romanii si lumea intréga au fostu martori la dovedile de patriotismu, de vitejia, de devotamentu nemarginitu catre patria sea, date de capulu statului si de comandantulu supremu alu oştiriloru romane, de la începutulu resbelulu până acumu, atātu în dilele de victoria, alaturu cu unu aliatu ce se credea pe atunci sinceru, cătu si în urma, în dilele de amara deceptiune, cându natiunea a trebuitu se radice cu energia vocea în contra aliatulu din ajunu.

Pururea cu natiunea si în capulu ei, pururea de constitutionalismulu celu mai scrupulosu, de candu a începutu epoca mariloru incercari, Domnulu terei a ascultat numai bataiele animei natiunii spre a si regula purtarea sea politica; si în acésta purtare a fostu totu-de-una în celu mai perfectu acord cu guvernulu seu! nici o data n'a impusu guvernulu, dupa cumu dice corespondentele fóiiei vienezese, o vointia care n'aru fi fostu si a ministriloru sei; nici o data n'a lasatu se petruna în midiloculu consiliiloru romanesci si patriotice vre o inriurire straina, contraria simtiementulu unanimu alu terei.

Resistenta în contra nedreptatii a fostu cuventulu seu de ordine, ca si alu terei întregi, si prin acestu cuventu elu a sustinutu neîncetatu, chiaru la Berolinu, pe reprezentantii natiunii romane, fara unu momentu de îndoiéla, fara unu momentu de slabiciune.

Déca o tiera a avutu vr'o-data dreptulu d'a se mandri de purtarea si de atitudinea Domnului ei în dilele de pericolu, acea tiera este Romania.

Presentulu si viitorulu facu si voru face lui Carolu I acésta dreptate, ori-ce ar putea se dica câte unu ratecitu si necunosctoru de lucruri.

„Ploile ce tinu acumu de 15 dile, au facutu ca apele se vina mari intrerumpendu comunicatia. Oituzulu, mai cu sama au desfiintatu mai tóta sioseaua de la Siosmezó (Poiana-Sarata) până la Grozesci, luandu cu deseversire doue poduri americane. Pe unde era sioseaua, acumu este albi'a Oituzului, si este imposibilu a merge cu trasura. Statulu trebe ca grabnicu se ia

mesuri de îndreptare, căci pe acestu locu este cea mai frecventata trecatóre cu Transilvani'a.

Arendasii si proprietarii pe de alta parte nu mai sunt bucurosi de atâtea plóia, căci deja o parte din panile albe s'au stricatu. Nu numai panile albe, dara chiaru si popusioii suferu din cauza ploiei si nu se potu prasi.

Una preste alta vinu nenorocirile!

La plassa Taslaulu de josu, s'au numitu subprefectu d. Jonu Chiriacu în loculu dlui Dimitrie Condopolo demisionatu. Multu ne-au surprinsu acésta numire! V'omu reveni în numerulu viitoru. (Vocea Cor.)

La multimea diarielor de alte limbi europene, care apara interesele Romaniei, s'au alaturatu dela unu timpu încóce chiaru si „N. fr. Presse“ din Vien'a pe atâtea pre catu ii convene densei, căci candu vine vorb'a de jidovi, inca totu mai injura. Acelu diariu în Nr. din 9 Iuliu dupa-ce dechiara în primululu seu, că congresulu europénu cu tóte lucrurile sale a facutu unu mare fiasco, adaoge apoi, că Romanii si Grecii a remasera cele mai asuprite si nedreptatite din tóte tierile interesate la cestiunea orientale. Dupa acésta întru o corespondentia de dato Bucuresci 5 Iuliu spunendu că principele Carolu I s'a întorsu din munti la resiedinti'a sa de véra dela Cotroceni, că se póta conlucra împreuna cu ministeriulu în marile cestiuni aruncate de către congresu în faci'a Romaniei, denuntia greu pe partid'a conservativa dicându, că aceea face capitalu din perderea Basarabiei contra ministeriulu spre a'lu resturna, că înse déca ar fi fostu la ministeriu ddni V. Boierescu, Catargiu, Florescu, de siguru s'aru fi învoitu de multu a sacrificia. Basarabi'a si a lua pentru ea decoratiuni russesci. Aspra si necrutatoria este acea acusa ridicata în susu citatulu diariu asupra conservativiloru, dara cu nimicu nu é mai aspra decâtu necurmatele invective câte esu mai pe fia-care di în „Tim-pulu“ diariu boierescu, cumu ilu numesce „N. fr. P.“ contra partidei gubernamentale.

Ministeriulu de instructiune si culte, prin „Monitorul Oficial“ vestescie publiculu si autoritatiloru scolare ca, dupa terminarea tienerei examenelor scolare la finele anulu curent, 1877—78, urméza a se face solemnitatea impartirii premiiloru la elevii si elevele, cari se voru fi distinsu la invetiatura si buna purtare. Asemenea solemnitate va avea locu la 29 Iuniu curentu, orele 12 din di, pentru elevii scóloru secundare si primare de baiati, si în cea de 30 Iuniu, aceleasi ore, pentru elevele scóloru secundare si primare de fete din tóte orasiile terei.

Numerulu eleviloru si elevelor de premiatu pentru anulu acesta va fi:

a) Pentru studii, câte trei de clasa, din care 1 premiulu I cu conuna, 1 premiulu II si 1 premiulu III.

b) Pentru lucrulu de mana în scólele secundare, profesionale si primare de fete, érași câte trei de clasa, adica: 1 premiulu I cu conuna, 1 premiulu II si 1 premiulu III.

c) La limbele facultativé germana si italiana, totu trei de clase: 1 premiulu I cu conuna, 1 premiulu II si 1 premiulu III.

d) La musica vocala si eclesiastica, scrima si gimnastica pe la scólele în care se invatia atari obiecte, voru fi totu trei premii, in sa de scóla nu de clasa, totu dupa gradurile de mai susu.

Unu anuntiu specialu, ce se va publica în urma, va areta modululu tienerei solemnitatii premiiloru la elevii si elevele scóloru din Bucuresci, urmandu ca asemenea solemnitate sa se faca în Iasi prin îngrijirea dlui directoru alu universitatiei de acolo, în unire cu consiliulu comunulu respectivu, éra în cele alte orasie ale terei prin îngrijirea consiliiloru comunale în unire cu directorii scóloru cari, formandu listele eleviloru si elevelor de premiatu imediatu dupa ispravirea examenelor, le voru înainta pentru scólele din Bucuresci ministeriulu, pentru scólele din Iasi dlui rectoru alu universitatiei, éra pentru scólele de prin celelalte orasie consiliiloru comunale, care se voru întielege în privintia acésta cu directorii si directórele respective ale scóloru.

Eforia spitaleloru civile anuntia ca impartirea premiiloru elevelor interne si externe din Asilulu Elena Dómna, de sub patronagiulu Mariei Sale Elisabeta Dómna, pentru anulu scolaru 1877—1878, va avea loc miércuri 28 Iuniu curentu la orele 10 si jum. până la 12 a. m. Eforia are onóre a ruga pe persónele binevoitóre ca sa asiste la acésta solemnitate în localulu Institutulu dela Cotroceni. (Timp.)

Până se se afe unu resultatu positivu alu siedintiei secrete tienute în 9 dupa întórcerea delegatiloru dela Berolinu, este bine a reflecta la primululu „Romanulu“ din 28 Iuniu (10 Iuliu), care semena fôrte, că coprinde unulu din rezultatele acelei siedintie. Asia dara Romanii va lua provinci'a Dobrogea, daranicidecumu ca schimb, ci numai cá adjudecata de către congresu Romaniei pe temeiulu dreptulu seu virtuale si de hereditate, pe care lu are ea la Dobrogea, care până în sec. alu 15-lea fusese parte constitutiva a Romaniei, ceea ce se scie prea bine din istoria si din vechiulu titlu alu Domniloru terei, până candu au venitu turcii si o au luat cu armele, pentru că în secolulu nostru se o perda érași prin arme. Dara se vedemu rationamentele Romanulu.

Prin tratatulu de la San-Stefano, prin epistola principelui Gorciakoff, prin atâtea si mai atâtea negociatiuni facisie si piedisie, Russii a ne propunea Dobrogi'a în schimb pentru Basarabi'a. Astadi Congresulu, avendu aerulu de a satisface pe deplinu pofta Cabinetulu dela St. Petersburg, ne ia Basa-

rabi'a si ne da Dobrogi'a. Care este dara deosebirea între ceea-ce era se fia si ceea-ce este? În aparintia nu esista nici o deosebire; în fondu înse deosebirea e fôrte mare. Cu alte cuvinte, ceea-ce s'a întemplat si se va mai întempla difera cu deseversire de ceia-ce doria si predica faimósa brosiura a dlui N. Cretzulescu.

Socotimu ca este de celu mai mare interesu pentru toti Romanii în momentul de fatia de a întielege bine acésta deosebire, căci numai astufelu ei se voru incredintia ca de o camudata natiunea romana castiga, ba inca fôrte multu, suptu raportulu moralu, si ca, prin urmare, departe de a ne descu-ragia, avemu temeiuri de a privi cu sperantia în viitoru, dicendu că martirii din primii secolu ai crestinismulu: tocmai acei ce ne gonescu ne procura victoria.

Déca Romanii, printr'o întielegere directa cu Russii a seu printr'unu consimtiementu tacutu, ar fi primitu tractatulu de la San-Stefano, adica schim-bulu Basarabiei pe Dobrogi'a, din acésta adhesiune activa seu pasiva ar fi resultatu urmatórele consecintie:

1. Romanii aru fi recunoscutu pentru totu-de-una dreptulu Russiei asupra Basarabiei întregi.

2. În fati'a Europei, Romanii aru fi jucat rolulu unui instrumentu servilu alu Russiei, incapabilu prin insasi acésta de a servi dreptu stavila contra pan-slavismulu.

3. Marirea teritoriala a Romaniei preste Dunare si chiaru independenti'a terei ar fi fostu pentru noi unu daru, unu peschesu*) din partea Russiei, seu celu pucinu asia lu-ar u fi consideratu Europa, éru colosulu nordicu ar fi cerutu mereu probe de recunoscentia din partea Romaniloru, ceea ce ar fi o adevérata vasalitate.

4. Primindu Dobrogi'a în schimb, adica cá ceva cu totul strainu, Romanii ar fi renuntiatu la dreptulu seu asupra acestei tieri, dreptu istoricu necontestabilu, de vreme ce Turcii la începutulu secolulu XV, au fostu cuceritu Dobrogi'a anume dela Romanii, dupa-ce Bulgarii a fusese déjà de demultu cucerita.

Cu alte cuvinte, primindu dela Russii Dobrogi'a în schimb pentru Basarabi'a, noi amu fi perdutu drepturile nóstre asupra Basarabiei, drepturile nóstre chiaru asupra Dobrogiei, drepturile nóstre la simpatii Europei, ba până si drepturile nóstre la o esistencia politica adevératu independente.

Ore totu asia este astadi, în urm'a decisiunii Congresulu?

Europ'a ié dela noi Basarabi'a si o dà Russiei. Fatia cu acésta rapire, Romanii au protestatu, protesta si nu voru înceta de a protesta.

Insasi Europ'a prin unanimitatea opiniunii publice si chiaru prin desbaterile urmate în Congresu, recunósce justiti'a cauzei romane. Mai multu de cătu atâtea: protestulu nostru a redestepatulu în memori'a tuturoru faptulu că amu uitatu, că Basarabi'a intréga a fostu si trebuie se fia a Romaniloru. Europ'a ne face o mare injustitia numai suptu pressiunea trebuintiei momentulu de a obtiné cu ori-ce pretiu pacea, fara a renuntia înse pentru viitoru la facultatea de a îndrepta reulu actualu. În acestu modu Romanii nu numai ca nu perde dreptulu asupra Basarabiei, dara a reusitu inca de a mai confirma acestu dreptu.

Energi'a cu care Romanii s'au opusu tractatulu de la San-Stefano, aretandu-se gata chiaru la o resistentia estrema, déca Russii a nu si-ar u fi castigatu în Congresu asimtiementulu momentanu alu tuturoru puteriloru celoru mari, a probatu Europei, că Latinii dela Dunare nu sunt si nu voru fi nici o data unu instrumentu alu Rusiei.

Europ'a este convinsa astadi, că Romanii póte se fia unu adevératu boulevardu contra cotropiriloru panslavismulu; si acésta convictiune din partea Europei este pentru noi una din cele mai frumoše, una din cele mai solide garantii în privintia viitorulu.

Dupa cumu Congresulu ne iea Basarabi'a, totu asia Congresulu ne recunósce independenti'a si ne restituie Dobrogi'a.

Dela Russii noi n'am u capetatu nimicu, nimicu afara de rapire. Nici recunoscentia, nici chiaru amicitia, cu atātu mai multu vre-o complesantia servila; ei nu potu cere dela noi. Simpatia între Romani si Russii, care cătu p'aci era se se inchiege, s'a sfasiatu, si nu din pricin'a noastră.

În fine, dupa câte scimu, dandu-ne Dobrogi'a, Congresulu n'a vorbitu nimicu despre schimb. Pe ce temeiu déru ne-a dat'o? Negresitu pe ace-lasi temei, în puterea caruia a redatu Serbiei aceea

*) Cuventu turescu, însemna totu daru.

ce a fostu alu Serbiloru alta-data, seu in puterea caruia a manifestatu dorintia de a se reda Greciei o bucata din vechiulu teritoriu alu Greciloru. Déca nu e schimbu, ci restituțiune, atunci Romanii isi realiséa unu dreptu, fara a perde totu-deodata dreptulu loru asupra Basarabiei.

Asia déra, suptu tôte raporturile, deosebirea intre tratatulu dela San-Stefano si tratatulu dela Berolinu este o deosebire imensa. Romanii suferu o injustitia in ambele casuri, déra injustiti'a din partea Congresului — nu dicemu din partea Europei, ca-ci Europ'a prin opiniunea sea publica este justa pentru noi chiaru astadi — injustiti'a din partea Congresului nu ne omóra celu pucinu moralmente si ne lasa deschisa usiea viitorului.

Bosni'a.

Ocuparea Bosniei prin trupe austro-unguresci e decisa in congresu; dara scirile câte ne vinu in diarie, anuntia mari dificultati in executiune. Se spune că pentru Bosni'a sunt destinate 44 mii, éra pentru Hertegovina 16 mii. Preparative mari se facu cu atātu mai virtosu, cu cātu se suna tare, că bosniacii mohamedani si crestini, aru fi decisi a oppune forti'a la fortia. Atātu e sciutu, că bosniacii au inaintatu prin prin telegrafu unu protestu energiosu la congresu contra acelei decisiuni; éra turcii din capital'a Seraievo au fortiatu pe comandantele Veli pasi'a, că se fuga din Bosni'a, déca nu voiesce se'i comande contra austriaciloru. S'a mai latitu si faim'a in adeveru fabulosa, că Osman-pasi'a ar fi decisu a intimpina pe trupele nostre cu oste de 30 mii turci regulati. Dilele acestea ne voru aduce sciri mai certe si din acelea provincii nefericite.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

Aradu, 10 Iuliu st. n. Prea santi'a sa domnulu episcopu diecesanu a facutu in serbatorile Rosaliiloru visitatiune canonica in unele parti ale diecesei sale, pe unde numai ómenii betrani mai tienu minte se fia amblatu vreunu episcopu de ai nostrii, adeca in regiunile Buteni si Halmagiu, pe unde cercetandu multe comune bisericesci a facutu servitiu ddiescu, a tienu predice dese, uneori câte trei intr'o di, a cercetatu preste totu starea scóloru, apoi cu aceeasi ocasiune a daruitu 200 fl. si la fondulu celu lipsitu alu gimnasiului din Bradu, pentru care votase sinodulu eparchiei aradane 1000 fl.

In septeman'a trec. au decursu examenele in institutu pedagogico-theologicu din Aradu in presentia Preas. sale domnului episcopu si a trei membrii din comisiunea de ancheta (cercetare). Raspunsurile teneriloru au fostu varie dupa cumu este si pregatirea, si talentulu fiacaruia, dara preste totu satisfactorie. Profesorii au datu probe de ajunsu de a loru silintia in propunere si in capacitatea ceruta dela unu profesor. S'au aflatu si unele defecte de acelea, care nu se potu evita in periódele de transformarea ori-caroru institute; dara acelea se voru da in discussiunea comisiunei respective si se voru indrepta. Intre 19 clerici din anulu alu III-lea, 11 au fost gimnasisti esiti din clasa a 8-a, si acestia toti au datu raspunsuri de eminentia. Amu avutu curiositatea se vediu, cumu este tractatu studiulu celu nou, dara cu atātu mai necessariu, adeca Hygien'a, si satisfactiunea mea a fostu deplina. Dn. profesor dr. Vuia a inceputu de unde trebue, adeca dela Anthropologia, le-a propusu scheletulu, legamintele, muschii, digestiunea, respiratiunea sangelui, nervii, ghindurele (glandulae), pelea, sensurile etc. dupa methodulu intuitivu pe table cu figuri, éra elevii le invetiasera cu pasiunea ce destepta in ei ori-ce studiu interesante.

La finea examenului preas. sa dn. episcopu a tienu eleviloru câte o invetiatura. Dumineca dupa servitiulu ddiescu s'au cititu clasificatiunile, cu care ocasiune dn. episcopu éra si tienu unu cuventu petrudietoriu, observandu că clasificatiunea este oglind'a in care se reflecta progresulu tenerimei, 'ia spusu totu-odata, că acestu institutu are a multiami esistentia sa poporului nostru; deci tenerii cāti absolve si se intoreu

in poporu cá preoti si ca docenti, se nu uite nici-odata de acesta.

Buda-Pest'a 30 Iuniu 1878. (Deputatii romani la diet'a din B.-Pesta.) Acestia au fostu cu totii 17, si anume:

a) gubernamentali 9. 1. Parteniu Cosma, avocat, locuturiu in Sibiu, deputatu din cerculu Beiusiului, comitatulu Biharei. 2. Alexandru Romanu, professoru la universitatea din Buda-Pest'a, alesu din cerculu Ceicei, comitatulu Biharei. 3. Ioanu Misiciu, avocat, alesu din Timisiór'a. 4. Ioanovicu Georgiu, proprietariu, membru academie maghiare de sciintie in B.-Pest'a, alesu din cerculu Bogsianiloru, comitatulu Crasieului, a fostu secretariu de statu. 5. Stefanu Antonescu, proprietariu, alesu in cerculu Sascei, comitatulu Crasieului. 6. Serbu Georgiu, avocat, alesu din cerculu Zorlentiului, comitatulu Crasieului. 7. Sigismundu Ciple, alesu din cerculu Siugatagului, comitatulu Maramuresiului. 8. Petru Mihali, proprietariu, fratele episcopului dela Lugosi, alesu din cerculu Visiaului, comitatulu Maramuresiului. 9. Alexandru Pap, avocat, alesu din cerculu Siomcutei

b) oppositionali neutrali 3. 10. Dr. Iosifu Hodosi, alesu din cerculu Bradului, comitatulu Zarandului. 11. Sigismundu Borlea, alesu din cerculu Halmagiului, comitatulu Zarandului. 12. Gurbanu Constantin, protopopu gr. res., alesu din cerculu Bateniloru, comitatulu Aradului.

c) Din opoitiunea intrunita 2. 13. Georgiu Stupa, proprietariu, apotecariu si curatoru la beseric'a gr. res. in B.-Pest'a, alesu din Beseric'a alba, comitatulu Crasieului. 14. Iosifu Nistoru, alesu din cerculu Siriei (Világos) in comitatulu Aradului.

d) neutrali 2. 15. Traianu Doda, generalu c. r. pens., alesu dela Caransebesiu. 16. Ioanu Balomiri, judecatoriu reg. pens., alesu din cerculu Orastiei, comitatulu Huneadorei.

e) opoitionalu extremu 1. 17. Georgiu Pop, din comitatulu Solnocului, cerculu Silágy-Cseh.

Estu din urma numitu, adeca Georgiu Pop, pentru acea e pusu intra oppositionali extremi, pentru-că nu numai a siediutu, candu au fostu presentu la dieta, pe bancele partidei extreme, ci pentru-că a subscrisu programa partidei extreme, esite in foile: „Egyetértés“ Nr. 178, si „Független Hirlap“ Nr. 7 a anului currentu.

Partid'a extrema se-a desfacutu acumu in doue partide speciale extreme, si anume: „independenta“ si „1848“. Program'a susu pomenita e a partidei asia numite „independenta“, de care se tienu intra ceilalti, si urmatorii: Ernestu Simonyi, Iosifu Madarász si feciorulu seu Ioanu, — Ludovicu Mocsári, — baronulu Bal-dácsi Antoniu, — Alexandru Almási, — Ödön Kállai, — Albert Németh, — Ignatiu Helfi, — Ragályi Ferdinandu.

Program'a susu pomenita e subscrisa de 28 de deputati dietali din partid'a independenta.

Daca vre cineva se scia osebirea intra partida independenta, si intra ea „48“ (adeca 1848): apoi chiaru membrii partidelor nu aru spune; pentru-că in esentia nu e nece o osebire.

Osebirea se-aru potea asemenea cu unu poporu de o confessiune, intru o comuna, cu 2 beserice si cu 2 popi sau parochi. Dintru o partida extrema s'au facutu doue, cu doue numiri osebite; si se-au formatu, pentru-că nu se-au potutu naravi la olalta in privinti'a conducerei*)

Ili'a-muresiana, la 8 Iuliu, 1878 st. n. Pré Onorable Domnule Redactoru! Precumu in tôte partile locuite de romani, asia si la noi, triumfulu Dlui Vasile Alesandri a produsu bucuria generala in totu sufletulu romanu.

Sub impreiunea mandriei natiunale amu decisu, amu si efeptuitu tramitarea urmatoarei depesie:

„Domnului Vasile Alesandri, Gar'a Mircesci Romania. Felicitarile nostre pentru triumfulu reportatu cu „Canteculu gintei latine!“ Traiesca latinismulu!

Romanii din valea Ili'a-muresiana, prin Alexiu Olariu sen.

*) Ceea ce se mai adaoge de aci inainte despre unii deputati romani oppositionali-neutrali, o lasamu in scirea lui D-dieu, atātu pentru buna pace, cātu si că a dice că e cineva dintrodota opoitionala si neutrale, involve contradictiune apriga. Red.

Dupa câte-va dile, Dlu V. Alexandri ni-au onoratu, dela Bucuresci, cu urmatoriulu respunsu:

„Domnului Alexiu Olariu, Maros-Ilye. Felicitarile din „Muresiu“ m'au bucuratu multu. Retramitu totu-roru fratiesci multumiri. — Traiesca Romanismulu! Alexandri.“

Deva, 26 Iuniu 1878.

Onorata Redactiune!

In „Observatoriu“ s'a publicatu starea bucatelor in Comitatu Huniadorei; inse a remasu cuantitatea coprensa numita, adeca: cata peatra venata si sare trebue la sementia. La 4 mesuri de grau, trebue 1 de de peatra venata, si o fele de sare, apoi ce aci isi potu inparti economii dupa plus sau minus; & spre intregirea articolului v'asiu roga a o publica.

Remanu cu tota stim'a

N. Oprea, economu.

Sciri diverse.

(Editorulu Paulu Cieslar din Gratiu.) Cu datulu 4 Iuliu a. c. ne incunoscintieza, că brosiur'a a dou'a din „Resbelulu orientale“ s'a confiscatu prein directiunea de politia dein Gratiu. Nu scimu ce e caus'a confiscarei unei opere atātu de nevinovate. Auctorii róga pre onor. abonati se aiba patientia pana voru afla caus'a confiscarei si voru scote brosiur'a de sub seceustur, seau voru da a dou'a editiune.

In adunarea extraordinaria a comitatului Sibiuu tienuta in 11 Iuliu s'a cititu preain. rescriptu din 30 Iuniu, prin care se convóca diet'a Ungariei pe 17 Octobre a. c.

— Bol'a de vite in Sielimberu inca totu n'a incetatu.

Dela D. St. Martinu veni scirea, că perceptorulu de acolo fu arestatu, din cauza că a furatu bani de contributiune.

— Ceriulu ne facu gratia cu 7 dile fóra ploia, si asia economii carii era fórté ingrijati mai alesu din caus'a facerei de fenu, au inaintatu bine in septeman'a ce trece. S'a inceputu si seceratulu, pentru care dilele senine sunt auru.

(Monachi si sechastrii) din tiér'a vecina si unulu dela Muntele Athos se arata ici-celea dela nnu timpu incóce prin tiéra, cerendu mila că se pota cale-torí mai departe. Reu si-au alesu timpulu acei bieti monachi. Cumu aru trece mai departe in Ungurime, ii voru lua séu de spioni rusesci, séu de daco-romaneseci, dupa cumu le va conveni mai bine, ii voru aresta si tramite la urm'a lor. Nu se afla nimeni in tóta tiér'a, ca se invetie pe acei monachi simplii si se 'i indemne a se întórce cātu mai curendu la metani'a lor?

Cu Nr. acesta 53 alu „Observatoriului“ nostru se incepe semestrulu II.; Nrii. urmatori se voru trimite numai la acei ddni abonati, carii au binevoitu a'si innoi prenumeratiunea pe semestrulu alu II-lea.

Modulu celu mai usioru si mai siguru de a prenumera este prin asemnatiuni de posta, pe care se scrie adres'a cātu se póte mai exactu, séu in casu de innoírea abonamentului, se lipesce cea tiparita pe spatiulu destinatu pentru inscrierea adresei pe reversulu biletului de posta.

Este fórté bine se se puna si Comitatu sub adresa.

Red.

Preturile cerealielor

si altoru obiecte de traiu au fostu la

12 Iuliu in Sibiu:

Grâu, dupa calitatii	1 hectolitru fl. 8 — 9.—
Grâu, amestecat	1 „ „ 6.80 — 7.60
Secara	1 „ „ 6.— — 6.40
Papusiou	1 „ „ 6.10 — 6.50
Ordiu	1 „ „ 7.—
Ovesu	1 „ „ 2.70 — 3.10
Cartofi	1 „ „ 3.— — 3.50
Mazare	1 „ „ 9.—
Linte	1 „ „ 12.—
Fasole	1 „ „ 7.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram „ 34.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „ 30.00
Carne de vita	1 „ „ 36.— 44
Oua 10 de	— 20

The'a

antiarthritica si antirheumatica alui

WILHELM

curatitoare de sange spre a se folosi in ori-care anotempu cá singurulu midilocu curatitoriu de sange cu rezultate sigure.

Cu concessiunea cancel. c. r. de curte datu prin decisiune Vien'a, 7. dec. 1858.	Probata de-finitivu. Efecte exell. Resultatu eminentu.	Prin p. in. patenta a M. Sale c. r. asse-curata contra falsificarii. Vien'a, 28 martie 1871.

The'a acést'a curatia organismulu intregu, strabate partile intregului corpu si folosindu-o cá beutura departeaza dintr'insulu tôte materiile stricacióse, cate se voru fi adunatu, cum nu face nici o medicina; si efectulu siguru este durabilu.

Vindecarea perfecta a arthritei, reumatismului, bóla englezéscu, si a altoru bóle invecitate incurabili, ale raneloru, cari puroieza ne'cetatu, ale bóleloru genitáli si bubelor, ale sgrabuntieloru pe trupu si in fácia, ale peteloru, bubeloru si-philitice.

The'a acést'a au produsu rezultate fórté favorabili mai alesu in inflaturi de ficatu si de splina, cum si in greutáti hemoroidali, in doreri

de nervi, de muschi de incheiaturi, de udu, polutiuni, impotentie, scurgeri la femei etc.

Suferintie cum sunt bólele scrofulóse, inflatur'a ghiuduriloru sa vindeca iute si perfectu, la aceia, cari beau The'a necurmatu, fiindu ca ea este unu midilocu domulu dissolvatoriu si promovatoriu de urina.

Resultate admirabili sigure.

Dlui Franciscu Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Wocheiner Feistritz (in Carniola), 1 oct. 1872.

On. Dle! Mai am éra si trebuintia de vreo trei pachete din the'a dtale curatitoare de sange, pentru ca dupa-ce am cumperatu de la dta de 2 ori si am folositu acestu midilocu excellentu „the'a anti-arthritica si antirheumatica a lui Wilhelm curatitoare de sange“ m'am convinsu de ajunsu de minunatulu ei effectu. Te rogu se'mi tramiti the'a curatitoare de sange cu receperea plátii prin posta. Cu totu respectulu

Ioanu Jerala, capelanu.

Dlui Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Tuschkau langa Pilsen, 1 oct. 1872.

De asiú fi cunoscutu mai nainte puterea vindecătoare „a theei dtale antiarthritice, antirheumatice, curatitoare de sange“ asiú fi scapatu de multu de o bóla vechia si asiú fi si mai bogatu cu o suma considerabila cheltuita fora scopu pentru restaurarea

sanetáti mele. Pan' acum am trasu acestu midilocu nepretuitu de la Praga din depoulu dtale, astadi me adresezu d'a dreptulu catra dta si Te rogu a'mi tramite cu întórcearea postei 12 pachete pe langa receptiunea plátii. Cu totu respectulu

Josef Dilz.

Dlui Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Gutenstein, 1 oct. 1872.

Se 'mi mai tramiti catu mai curendu 2 pachete „thea antiarthritica, antirheumatica, curatitoare de sange a lui Wilhelm“ precum mi-ai mai tramisu prin posta. Eu vediu, ca fora the'a dtale nu mai pociu existe. Cu tóta stim'a

Florian Haselsteiner,

Nr. 43 in Klosterthal.

Preste puçinu va urmá continuarea epistoleloru de recunoscintia, fiindu preste potiintia a le publicá dintr'odata pe tôte.

Se ve feriti de falsificari si insielatiuni.

On. publicu la cumperare se binevoiesca a reflecta exactu la marc'a si firm'a mea tiparite pe din afora pe pachetu, pentru cá se nu fia insielatu prin falsificari.

Adeverata thea antiarthritica, antirheumatica curatitoare a lui Wilhelm, se póte trage numai din prim'a fabricatiune internationala antiarthritica, antirheumatica curatitoare de sange in Neunkirchen langa Vien'a, séu din depozitele mele publicate prin diarie.

Unu pachetu, impartitu in 8 doze, preparatu conformu instructiunei date de medicu dimpreuna cu informatiunea despre folosire in diverse limbi consta 1 fl., pentru timbru si pachetare separatu 10 cr.

Pentru comoditatea o. p. adeverat'a thea antiarthritica, antirheumatica, curatitoare de sange a lui Wilhelm se mai afla in:

Sabiu la Frid. Thallmayer, comerciante. Abud: F. Tone & Comp. Bistritia: Fridricu Kelp, Tergovits & Zintz, Dietrich & Fleischer.

Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Orastia: Carol Reckert, apotecariu. Alba-Julia: Iuliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ad. Valentini, apotecariu. Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu. Lechintia: Friedr. Scheint, apotecariu. Feldióra (langa Brasiovu): Friedr. Folberth, apotecariu.

Ili'a, C. Hoffinger, apotecariu. Osiorheiu: Max Bucher. Sabesiu, I. C. Reinhard, apotecariu. Bai'a mare: I. Horacek, apotecariu. Aiudu: August Binder, apotecariu. Miercuria: Chr. Fr. Schimmert, apotecariu. Romanu (Moldova): Josef Dannify, apotecariu. Sedióra: Iosef B. Teutsch, comerciante. Reghinulu si: S. & L. Leonhardt. Huniadóra: Fried. Acker, apotecariu. Ros'a: Ludw. Moldovan, apotecariu. Oena (I. Sabiu): Joh. v. Cronberg, apotecariu.

(23) 11